

Protokół

60. posiedzenia, II. sesyi, VIII. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 23. listopada 1905.

Początek o godzinie 10 minut 35 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Kazimierz Lubomirski, Stanisław Mycielski, ks. Wiktor Mazikiewicz.

Obecnych posłów 131.

Ze strony Rządu c. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 58-go posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 59-go posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzania.

Sekretarz p. Kazimierz Lubomirski odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 23. listopada 1905 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu Ls. 4470, 4481, 4484, 4487, 4496.

Komisji szkolnej Ls. 4483, 4488, 4490, 4494, 4498.

Komisji administracyjnej Ls. 4468, 4491, 4492.

Komisji prawniczej Ls. 4486.

Komisji gospodarstwa krajowego Ls. 4504.

Komisji drogowej Ls. 4482, 4489, 4495.

Komisji kolejowej Ls. 4469.

Komisji przemysłowej Ls. 4497.

Komisji sanitarnej Ls. 4485.

Komisji wodnej Ls. 4493.

Po odczytaniu petycji Ls. 4504 gminy Trześni pow. mieleckiego o wybudowanie mostów betonowych na Krzemienicy i Babulówce przemawia p. Krempa popierając tę petycję.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarz p. Mycielski czyta:

Interpelacja

posła Stapińskiego i tow. do c. k. Komisarza rządowego.

Dnia 19. listopada b. r. miał się odbyć formalnie zwołany przez stowarzyszenie „Proletaryat“ wiec publiczny w Jezupolu z porządkiem dziennym: Równe, powszechnie,

bezpośrednie, tajne prawo wyboreze. C. k. Starosta w Stanisławowie Prokopezyc zabronił jednak odbycia tego wiecu, a to z tej przyczyny (jak brzmi dosłownie tekst rezolucyi z dnia 18. listopada l. 46.829), że „wobec panującego w tej miejscowości rozdrażnienia umysłów zgromadzenie zamierzone spowodowałoby bezwarunkowo zakłócenie spokoju i porządku publicznego“.

Ta rezolucya c. k. Starosty w Stanisławowie narusza wolność zgromadzeń i stowarzyszeń.

Gdy w całym kraju odbywają się spokojnie i bez przeszkód takie zgromadzenia, gdy spokoju nigdzie dotychczas nie naruszono, zapytujemy c. k. Komisarza rządowego, co zamysła uczynić, ażeby takiego rodzaju naruszanie ustaw zasadniczych o wolności zgromadzeń się nie powtórzyło?

Lwów, 21 listopada 1905.

Interpelant:

Jan Stapiński w. r.

Krempa, Bojko, Oleśnicki, Korol, Ostapczuk, Huryk, Staruch, Barabasz, Mogilnicki, Bohaczewski, Effinowicz, F. Włodek, Mazikiewicz, Glidziuk.

Sekretarz p. Mazikiewicz czyta:

Interpelacya

do Wysokiego Wydziału krajowego.

Bieżącego roku postanowiło Towarzystwo „Sicz“ w Żabiu wybudować swoją chatę, a chociaż podano do urzędu gminnego w Żabiu podanie o konsens z dołączeniem odnośnego planu, komisarz rządowy, który teraz prowadzi zarząd tej gminy, odmówił bez wszelkiej przyczyny udzielenia mu konsensu. Gdy koszowy tamtejszej „Siczy“ Jura Sołomijczuk, wniósł sam od siebie podanie o konsens na budowę własnego domu na tem samym miejscu, to dotyczący komisarz rządowy udzielił wprawdzie konsensu, jednak z tem zastrzeżeniem, że gdyby Jura Sołomijczuk poważył się wprowadzić kiedyś

do tego budynku towarzystwo „Sicz“ to ten dom bezzwłocznie zostanie zburzony.

Również gdy „Sicz“ w Jaworowie powiatu kosowskiego podała do urzędu gminnego prośbę o konsens na wybudowanie własnej chaty urząd gminny za namową starosty Zahradnika odmówił udzielenia konsensu. A gdy „Sicz“ wniosła rekurs do Wydziału powiatowego w Kosowie, to ten Wydział już około pół roku nie załatwia sprawy tej.

Jest więc oczywiście, że w drodze podobnych sekatur i obstrukcyj rzeczony władze starają się udaremnić rozwój siczowych towarzystw.

Dlatego zwracamy się z zapytaniem do Wysokiego Wydziału krajowego:

Czy raczy on użyć swego wpływu, ażeby tak pożyteczne towarzystwa jak „Sicz“ w ten sposób nie sekowano?

Czy zamysła on pociągnąć do odpowiedzialności Wydział powiatowy w Kosowie za jego bezprawne postępowanie i czy zamysła poczynić kroki w celu ukarania rządowego komisarza, zarządzającego gminą w Żabiu, za wyżej opisane nadużycie władzy urzędowej?

Interpelant:

Oleśnicki w. r.

Korol, Mogilnicki, Bohaczewski, Effinowicz, Ostapczuk, Huryk, Stapiński, Staruch, Barabasz, Krempa, Bojko, F. Włodek, Mazikiewicz, Glidziuk.

Marszałek oznajmia, że interpelacye te odstąpi p. Komisarzowi rządowemu, względnie Wydziałowi krajowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Alwernia na pobór opłat gminnych od napojów spirtusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca p. Wereszczyński od-
czytuje sprawozdanie Wydziału krajowego
zakonczone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie
Alwernia powiat Chrzanów na pobór
opłat gminnych od napojów spirytusowych,
piwa, miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Kró-
lestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem postanawiam, co
następuje:

Art. I.

Gminie Alwernia zezwala się pobierać
od wejścia w życie niniejszej ustawy do
końca r. 1910 opłaty gminne od niżej
poszczególnych napojów w gminie wyrabia-
nych, lub w jej obręb wprowadzanych
i w niej zużywanych według następującej
taryfy:

1. Od jednego hektolitra stustopniowego
alkoholu po 11 koron.

2. Od jednego hektolitra rozolisu,
likieru, rumu, araku, śliwownicy, esencji pon-
czowej i innych słodzonych napojów spiryta-
sowych, których zawartość alkoholu nie da
oznaczyć się stustopniowym alkoholometrem
po 11 koron.

3. Od jednego hektolitra piwa po 2 K.

4. Od jednego hektolitra miodu po
10 kor.

Art. II.

Do uiszczania powyższych opłat obo-
wiązani są wszyscy, którzy napoje w arty-
kule I. poszczególnione dla konsumcyi
miejscowej wyrabiają lub sprowadzają, czy
to na własny użytek, czy też na sprzedaż.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina Al-
wernia.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsumcyi
miejscowej w obrębie gminy, nie można

nią obciążać producyi ani obrotu handlo-
wego.

Art. V.

Od opłaty tej ma być wolną wódka
w tych wszystkich wypadkach, w których
po myśli §. 6. ces. rozp. z 17. lipca 1899
Dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od
państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. VI.

Bliższe postanowienia co do sposobu
poboru tych opłat wyda w drodze admini-
stracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozu-
mieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VII.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma
być złączoną z dzierżawą prawa propinacyi
w gminie Alwernia, a dla przeprowadze-
nia tej dzierżawy obowiązana jest gmina
uzyskać zgodne porozumienie się z c. k.
Dyrekcją galic. funduszu propinacyjnego,
względnie z dzierżawcą prawa propinacyi
w Alwerni.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mo-
jemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie
żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy
szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej
ustawy *en bloc*.

Izba uchwala przyjęcie powyższej usta-
wy *en bloc*, poczem w oddzielnem głoso-
waniu uchwala cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek
sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czy-
tania bez czytania, uchwala Izba powyż-
szy projekt ustawy w trzeciem czytaniu
bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w
przedmiocie zezwolenia gminie Ulanów na
pobór opłat gminnych od napojów spiry-
tusowych piwa i miodu.

Sprawozdawca p. Wereszczyński od-
czytuje sprawozdanie Wydziału krajowego
zakończone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Ula-
nów powiat Nisko na pobór opłat gmin-
nych od napojów spirytusowych, piwa
i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Kró-
lestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem
Księstwem Krakowskiem postanawiam, co
następuje:

Art. I.

Gminie Ulanów zezwala się pobierać
od wejścia w życie niniejszej ustawy do
końca r. 1910 opłaty gminne od niżej po-
szczególnionych napojów w gminie wyra-
bianych lub w jej obręb wprowadzanych
i w niej zużywanych według następującej
taryfy:

1) Od jednego hektolitra stustopniowe-
go alkoholu po 11 koron.

2) Od jednego hektolitra rozolisu, li-
kieru, rumu, araku, koniaku, eseneyi pon-
czowej i innych słodzonych napojów spiry-
tusowych, których zawartość alkoholu nie
da się oznaczyć stustopniowym alkoholo-
metrem, po 11 koron.

3) Od jednego hektolitra piwa po 2 K.

4) Od jednego hektolitra miodu po 10 K.

Art. II.

Do uiszczania powyższych opłat obo-
wiązani są wszyscy, którzy napoje w Art.
I. poszczególnione dla konsumcyi miejsco-
wej wyrabiają lub sprowadzają, czy to na
własny użytek, czy też na sprzedaż.

Art. III.

Okręg poborowy stanowi gmina Ula-
nów.

Art. IV.

Ta opłata ciąży tylko na konsum-
cyi miejscowej w obrębie gminy, nie można

nią obciążać produkeyi ani obrotu handlo-
wego.

Art. V.

Od opłaty tej ma być wolną wódka
w tych wszystkich wypadkach, w których
po myśli § 6. ces. rozporządzenia z dnia
17. lipca 1899. dz. pp. Nr. 120 część II.
wolną jest od państwowej opłaty konsum-
cyjnej.

Art. VI.

Bliższe postanowienia co do sposobu
poboru tych opłat wyda w drodze admini-
stracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozu-
mieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VII.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma
być złączoną z dzierżawą prawa propina-
cyi w Ulanowie, a dla przeprowadzenia tej
dzierżawy obowiązana jest gmina uzyskać
zgodne porozumienie się z c. k. Dyrekcyą
galic. fund. propinacyjnego, względnie
z dzierżawcą prawa propinacyi w Ulanowie.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy polecam Moje-
mu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie
żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy
szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej usta-
wy *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie powyższej usta-
wy *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowa-
niu uchwała cały projekt ustawy *en bloc*.

Uchwaliwszy następnie na wniosek
sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czy-
tania bez czytania, uchwała Izba powyższy
projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez
czytania.

Następuje:

Propozycya Marszałka krajowego w
myśl § 86. regulaminu co do wyboru człon-
ków deputacyi dziękczynnej do Najj. Pana
stosownie do uchwały sejmowej z 10. paź-
dziernika b. r.

Marszałek przemawia, a następnie po myśli § 86 regulaminu proponuje Sejmowi, by ta deputacja dziękczynna składała się z 7, następnie z następujących członków Izby: 1) Wojciecha Dzeduszyckiego; 2) Dawida Abrahamowicza; 3) Stanisława Tarnowskiego; 4) Stanisława Stadnickiego; 5) Leona Pinińskiego; 6) Albina Rajskiego; 7) Franciszka Kramarczyka.

Izba bez rozprawy uchwała, by ta deputacja składała się z 7 członków, a oddzielnie przyjmuje bez rozprawy skład deputacji zaproponowany przez Marszałka.

Marszałek uprasza następnie, by Izba na wypadek, gdyby który z członków wybranej deputacji z jakiegokolwiek powodu nie mógł wziąć udziału, upoważniła Marszałka do dobrania w miejsce członka nie mogącego wziąć udziału w deputacji innego członka Izby.

Izba uchwała bez rozprawy udzielić Marszałkowi takiego upoważnienia.

Marszałek oznajmia, że z powodu chwilowej nieobecności p. Górskiego, sprawozdawcy komisji administracyjnej o wnioskach pp. Stapińskiego, Oleśnickiego, Vaylungera, Rajskiego w sprawie zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynacji wyborczej, przerywa posiedzenie na 5 minut.

Przerwa posiedzenia 10 m. 55 przed południem.

Po przerwie o godzinie 11. przed południem.

Marszałek otwiera przerwane posiedzenie.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wnioskach posłów Stapińskiego, Oleśnickiego, Vayhingerá i Rajskiego w sprawie zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynacji wyborczej.

Marszałek oznajmia, że udziela głosu zastępcy sprawozdawcy p. Gniewoszowi.

Przemawia p. Gniewosz oświadczając, że p. Górski złożył mandat sprawozdawcy, wobec czego jako zastępca przewodniczącego komisji obejmje referat.

P. Gniewosz uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Sejm utrzymując zasadę reprezentacji kuryalnej, a dążąc do rozszerzenia prawa wyborczego przez niżenie cenzusu podatków bezpośrednich i uwzględnienie w miastach będących ważniejszymi ogniskami przemysłu także robotników kwalifikowanych, jednakże z zastrzeżeniem, że przez odpowiednie postanowienia ustawowe, połączone z pewnem pomnożeniem mandatów zapobiegnie się bezwzględnemu zmajoryzowaniu klas wyżej opodatkowanych i wyżej wykształconych -- poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zebrał wszystkie potrzebne daty i materiały i na najbliższej sesji sejmowej przedłożył projekt ustawy powyższe zasady uwzględniający.

Następuje:

Wniosek mniejszości komisji administracyjnej w sprawie reformy wyborczej.

Przemawia p. sprawozdawca mniejszości komisji p. Głąbiński i odczytuje następujące wnioski komisji:

W n i o s e k

mniejszości komisji administracyjnej w sprawie reformy wyborczej.

Wysoki Sejm raczy uchwalić dołączony projekt reformy wyborczej.

A)

U s t a w a

z dnia zmieniająca postanowienia §§ 3, 11. i 12. statutu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z 26. lutego 1861 Dz. u. p.

Nr. 20.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §§. 3., 11. i 12. statutu krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z 26. Intego 1861 Dz. u. p. Nr. 20 zostają uchylone, a w ich miejsce obowiązują mają następujące postanowienia:

§. 3.

Sejm krajowy składa się z dwustu ośmiu Członków, a mianowicie:

a) Z trzech arcybiskupów lwowskich, księcia biskupa krakowskiego, dwóch biskupów przemyskich, biskupa tarnowskiego i biskupa stanisławowskiego.

W razie wakującej stolicy arcybiskupiej, lub biskupiej, administrator dyecezyi jest Członkiem Sejmu krajowego.

b) Z rektorów Uniwersytetu krakowskiego i lwowskiego, oraz szkoły politechnicznej we Lwowie,

c) Z prezesa Akademii Umiejętności w Krakowie.

d) Ze stu dziewięćdziesięciu sześciu wybranych posłów a mianowicie:

I. czterdziestu czterech posłów z kuryi wielkiej posiadłości ziemskiej,

II. czterdziestu jeden posłów z kuryi miast,

III. ośmiu posłów z Izb handlowych i przemysłowych,

IV. siedemdziesięciu dziewięciu posłów reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem,

V. dwudziestu czterech posłów kuryi powszechnego głosowania.

§. 11.

Wydział krajowy, jako zarządzający

i wykonawczy organ reprezentacyi kraju składa się pod przewodnictwem Marszałka krajowego z ośmiu Członków wy ranych z łona zgromadzenia sejmowego.

Marszałek krajowy mianuje na wypadek, gdy doznaje przeszkody, swego zastępcę z łona Wydziału krajowego, dla kierownictwa Wydziałem.

§. 12.

Jednego Członka Wydziału krajowego, wybierają posłowie wybrani z kuryi wielkiej posiadłości ziemskiej (§. 3. I.).

Jednego Członka Wydziału krajowego, wybierają posłowie wybrani z kuryi miast, oraz Izb handlowych i przemysłowych (§. 3. II. i III.).

Jednego Członka Wydziału krajowego, wybierają posłowie reszty gmin Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem (§. 3. IV.).

Jednego Członka Wydziału krajowego, wybierają posłowie kuryi powszechnego głosowania (§. 3. V.).

Czterech Członków Wydziału krajowego wybiera Sejm ze swego grona, wybierając każdego członka Wydziału krajowego z osobna.

Artykuł II.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z chwilą rozpisania ogólnych wyborów sejmowych.

B)

U s t a w a

z dnia zmieniająca niektóre postanowienia sejmowej ordynacyi wyborczej dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Artykuł I.

Postanowienia §§. 2., 3., 4., 5., 6., 7.,

12., 15., 40., 41. i 42. sejmowej ordynacyi wyborczej Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, ogłoszonej patentem z 26. lutego 1861 Dz. u. p. Nr. 20, zostają uchylone, a w ich miejsce obowiązują mają następujące postanowienia:

§. 2.

Dla wyboru posłów z miast następujące miasta stanowią okręgi wyborcze:

1. Biała
2. Bochnia
3. Brody
4. Brzeżany
5. Drohobycz
6. Jarosław
7. Jasło i Gorlice
8. Kołomyja
9. Kraków
10. Lwów
11. Nowy Sącz
12. Podgórze
13. Przemyśl
14. Rzeszów
15. Sambor
16. Sanok i Krosno
17. Stanisławów
18. Stryj
19. Tarnopol
20. Tarnów
21. Wadowice i Wieliczka
22. Złoczów.

§. 3.

Z kuryi miast wybiera:

Lwów	10
Kraków	6

Kołomyja, Przemyśl, Stanisławów, Tarnopol, Tarnów po 2 posłów; Biała, Bochnia, Brody, Brzeżany, Drohobycz, Jarosław, Jasło i Gorlice, Nowy Sącz, Podgórze, Rzeszów Sambor, Sanok i Krosno, Stryj, Wieliczka i Wadowice, Złoczów po jednym posle.

Wszyscy uprawnieni do wyboru tworzą w każdym z tych miast jedno ciało wyborcze.

§. 4.

Z Izb handlowych i przemysłowych wybierają:

Izba handlowa i przemysłowa lwowska trzech posłów.

Izba handlowa i przemysłowa krakowska trzech posłów.

Izba handlowa i przemysłowa brodzka dwóch posłów.

Dla tych wyborów tworzą członkowie i zastępcy każdej Izby odnośne ciała wyborcze.

§. 5.

Każdy z 79 ciu powiatów politycznych w granicach swych terytoryalnych tworzy osobny okręg wyborczy dla wyboru posła z gmin wiejskich.

Miejscem wyboru dla każdego okręgu wyborczego gmin wiejskich jest siedziba powiatowej władzy politycznej.

§. 6.

Wyborcy wszystkich gmin położonych w jednym okręgu wyborczym (wyjąwszy miasta uprawnione do wyboru) tworzą jedno ciało wyborcze.

§. 7.

Dla wyboru posłów kuryi powszechnego głosowania następujące miasta względnie grupy powiatów stanowią okręgi wyborcze:

1. Lwów miasto.

2. Kraków miasto.

3. Powiaty polityczne: Biała, Wadowice, Żywiec z głównem miastem wyboru Biała.

4. Pow. polit. Chrzanów, Kraków (bez m. Krakowa), Podgórze z głównem m. wyboru Kraków.

5. Pow. polit. Myślenice, Wieliczka, Bochnia z gł. m. wyb. Bochnia.

6. Nowy Targ, Limanowa, Nowy Sącz z gł. m. wyboru Nowy Sącz.

7. Gorlice, Grybów, Jasło z gł. m. wyboru Jasło.

8. Tarnów, Brzesko, Dąbrowa z gł. m. wyboru Tarnów.

9. Kolbuszowa, Ropeczyce, Pilzno z gł. m. wyboru Ropeczyce.

10. Mielec, Tarnobrzeg, Nisko z gł. m. wyboru Tarnobrzeg.

11. Rzeszów, Strzyżów, Łańcut, Przeworsk z gł. m. wyboru Rzeszów.

12. Krosno, Brzozów, Sanok, Lisko, z gł. m. wyboru Sanok.

13. Przemyśl, Dobromil, Mościska, Jaworów z gł. m. wyboru Przemyśl.

14. Jarosław, Cieszanów, Rawa ruska z gł. m. wyboru Jarosław.

15. Rudki, Sambor, Stare miasto, Turka z gł. m. wyboru Sambor.

16. Lwów powiat (bez miasta), Gródek, Żółkiew, Bóbrka z gł. m. wyboru Lwów.

17. Brody, Kamionka strum., Sokal, Złoczów z gł. m. wyboru Złoczów.

18. Zborów, Tarnopol, Zbaraż, Skala z gł. m. wyboru Tarnopol.

19. Żydaczów, Dolina, Stryj, Drohobycz z gł. m. wyboru Stryj.

20. Brzeżany, Przemyślany, Rohatyn, Podhajce z gł. m. wyboru Brzeżany.

21. Stanisławów, Bohorodczany, Kałusz, Tłumacz z gł. m. wyboru Stanisławów.

22. Kołomyja, Śniatyn, Nadwórna, Penczenizyn, Kosów z gł. m. wyboru Kołomyja.

23. Buczacz, Horodenka, Zaleszczyki z gł. m. wyboru Buczacz.

24. Trembowla, Czortków, Borszczów, Husiatyn z gł. m. wyboru Czortków.

§. 12.

Wybór posłów gmin wiejskich i kuryi powszechnego głosowania (§. 7.) z wyjątkiem okręgów wyborczych miast Lwowa i Krakowa odbywać się ma przez wyborców wybranych.

Każda gmina okręgu wyborczego wybiera na każde pięćset mieszkańców jednego wyborcę. Jeżeli wypadłe z podziału liczby mieszkańców przez 500 pozostałości wynoszą dwieście pięćdziesiąt lub więcej, uważane być mają za pięćset; jeżeli zaś mniej jak dwieście pięćdziesiąt wynoszą, nie będą uwzględniane.

Pomniejsze gminy, których liczba mieszkańców nie dochodzi pięciuset, wybierają jednego wyborcę.

Wybory w okręgach wyborczych miast Lwowa i Krakowa kuryi powszechnego głosowania odbywają się bezpośrednio.

§. 15.

Uprawnionym do wyboru posłów z kuryi powszechnego głosowania jest każdy własnowolny obywatel płci męskiej, który ukończył 24. rok życia i nie jest wykluczony od prawa wyborczego.

Każdy wyborca może swe prawo wykonywać osobiście w swoim okręgu wyborczym oraz w okręgu kuryi powszechnego głosowania.

Wyjątkowo mogą wyborcy z kuryi większych posiadłości wykonywać swe prawo głosowania przez pełnomocnika; ten musi w tej samej klasie wyborców mieć prawo wybierania i może zastępować tylko jednego wyborcę.

Uprawnieni do wyboru w kuryi większych posiadłości, mający dobra w więcej niż w jednym okręgu położone, mają wykonywać swe prawo wyborcze w tym okręgu, w którym leżą ich najwyżej opodatkowane dobra.

Uprawnieni do wyboru z kuryi wyborczych miast, gmin wiejskich lub z kuryi

ogólnej, jeżeli są członkami kilku gmin, mogą wykonywać prawo wyborcze tylko w tej gminie, w której zwykle zamieszkują.

§. 40.

Głosowanie odbywa się we wszystkich kuryach tajnie za pomocą kartek do głosowania. Wolno jednak wyborcy oddać swój głos ustnie.

Przy wyborze kartkami można używać tylko kartek do głosowania wydanych przez władzę, pod nieważnością głosu.

§. 41.

Bezpośrednio przed rozpoczęciem głosowania ma się przekonać Komisya wyborcza, że urna przeznaczona na składanie kartek wyborczych jest próżna.

Głosowanie rozpoczyna się od oddania głosów przez członków Komisji wyborczej. Potem głosują wyborcy.

Przewodniczący Komisji wyborczej odbiera od każdego wyborcy złożoną przez niego kartkę do głosowania, wkłada każdą z osobna do urny wyborczej i czuwa nad tem, by zamiast jednej kartki nie oddano ich więcej.

Każdy wyborca ma przy oddawaniu kartki do głosowania przedstawić swą kartę legitymacyjną.

Przy głosowaniu nstnem winien wyborca dokładnie oznaczyć tę osobę, a względnie te osoby, ua które głosuje.

§. 42.

Oddanie głosu ma być uwidocznione w liście wyborczej obok nazwiska wyborcy w przygotowanej na to kolumnie.

Tego wpisu dokonuje sekretarz w liście wyborczej, a jeden z członków Komisji wyborczej w wykazie głosowania, w którym należy przytoczyć po imieniu osoby głosujące, a przy wyborach przez pełnomocników w klasie wyborczej wielkiej posiadłości ziemskiej (najwyżej opodatko-

wanych) te osoby, w których zastępstwie oddano głosy, tudzież ich zastępców.

Wykaz głosowania stanowi kontrolę głosów na liście wyborczej zapisanych.

Artykuł II.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie z chwilą rozpisania ogólnych wyborów sejmowych.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Skolyszewski i stawia następującą rezolucję:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu opracowanie ordynacyi wyborczej w tym kierunku ażeby w ramach obecnie obowiązującej ustawy przeprowadził:

1) rozdział mandatów na kurye przy kombinacyi płaconego podatku i liczby mieszkańców kurye zamieszkującej;

2) przypuszczenie ludności dotychczas prawa wyboru pozbawionej przez stworzenie V. kuryi z ilością około 24 mandatów.

Przy opracowaniu ustawy przestrzegać będzie Wydział krajowy zbytniego pomnożenia mandatów, aby przy nadmiernej liczbie posłów prace sejmowe nie doznały przeszkody.

Izba popiera tę rezolucję p. Skolyszewskiego.

Przemawia p. Stadnicki.

Marszałek na życzenie posłów komunikuje, że przeci w wnioskowi komisji zapisani są pp. Oleśnicki, Rotter, Stapiński, Rutowski, Łazarski, Stojalowski, Maryewski, Tarnawski, Maiss, Bednarski, Jabłoński i Loeweustein;

zaś z a wnioskami komisji pp. Milewski, Piniński, Kozłowski, Stanisław Tarnowski, Czartoryski.

Przemawia p. Oleśnicki i stawia formalny wniosek na przejście do porządku

dziennego nad wnioskiem większości i mniejszości komisji, a następnie rezolucję tej treści:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by na najbliższej sesji Sejmu przedłożył projekt nowej ordynacji wyborczej Sejmowej oparty na zasadach powszechnego, bezpośredniego, równego i tajnego prawa głosowania.

Izba popiera rezolucję p. Oleśnickiego.

Marszałek odracza posiedzenie do godziny 7 wieczorem prosząc posłów, by zechcieli punktualnie przybyć o tej godzinie tak, aby o 7-ej można rozpocząć posiedzenie.

Przerwa posiedzenia godzina 2 po południu.

Dalszy ciąg posiedzenia z dnia 23. listopada, 1905.

Początek o godzinie 7 minut 17 wieczorem.

Marszałek konstataje dostateczną liczbę posłów i otwiera napowrót przerwane posiedzenie.

Następuje:

Dalszy ciąg rozpraw nad sprawozdaniem komisji administracyjnej o wnioskach pp. Stapińskiego, Oleśnickiego, Vayhingera i Rayskiego w prawie zmiany statutu krajowego i sejmowej ordynacji wyborczej.

Przemawia p. Milewski.

Podczas przemówienia p. Milewskiego publiczność na galeryi zachownje się niespokojnie, wydaje okrzyki, które uniemożliwiają rozprawę a równocześnie padają na Izbę z galeryi kartki wśród nienastających okrzyków.

Marszałek po trzykrotnem bezskutecznem wezwaniu, aby galerya zachowała się spokojnie i umożliwiła prowadzenie obrad sejmowych przerywa posiedzenie i zarządza opróżnienie galeryi.

Przerwa posiedzenia godzina 8 minut 10 wieczorem.

Po przerwie o godzinie 9 minut 9 wieczorem.

Marszałek otwiera przerwane posiedzenie oświadczając, że galerye opróżnione zostały; gdy jednak obradowanie przy zamkniętych galeryach nie jest intencją Sejmu, oświadczają, że po kwadransie każe otworzyć galeryę, że publiczność zachowa się spokojnie, w przeciwnym razie zarządzi ponowne opróżnienie galeryi przy użyciu środków jakie uzna za stosowne.

Przemawia dalej p. Milewski.

Galerye zapełniają się publicznością.

Przemawia p. Rotter.

Marszałek wzywa galeryę, by powstrzymała się od wszelkich objawów zadowolenia i niezadowolenia.

Przemawia dalej p. Rotter.

Przemawia p. Piniński.

Przemawia p. Stapiński.

Marszałek wzywa galeryę, by wstrzymała się od oklasków.

Marszałek zamyka posiedzenie, oznaczając następne na dzień 24. listopada godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 1 minut 22 po północy.

Mar szątek krajowy:

St. Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.

Kazimierz Lubomirski w. r.